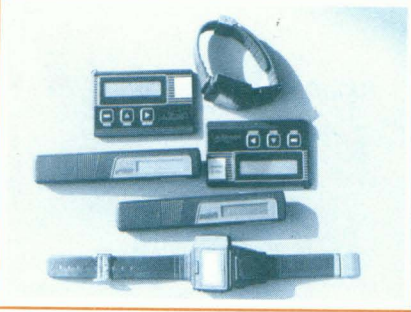

อ นุ ส า ร

จดมติดึกษา

ISSN 0125 - 2461 ปีที่ 23 ฉบับที่ 226 เมษายน 2540

แนวทางการปฏิบัติ
เพื่อป้องกันการกระทำ
อันเป็นการทุจริตการสอบ

"เอนทรานซ์'40"

อุดมศึกษา

เอกสารเผยแพร่ ของ ทบวงมหาวิทยาลัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
● การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับ อุดมศึกษา	3
● ภาพเป็นข่าว	14
● แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันการกระทำ อันเป็นทุจริตฯ	15

ที่ปรึกษา

รศ.ดร.วันชัย ศิริชนะ
นายปราโมทย์ โชติมงคล
นางสาววรรณดี ศีตะนิธินันท์

บรรณาธิการ

นายกมล ศรีประสาธน์

เจ้าของ ทบวงมหาวิทยาลัย โทร. 245-8323, 245-8923 FAX. 245-8923, 245-8930

ผู้โฆษณา วรรณฯ พูนพิน

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

รศ.ดร.วันชัย ศิริชนะ
ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาในระดับสูง ที่มุ่งพัฒนาคนเพื่อเข้าสู่วิชาชีพต่างๆ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศที่สำคัญรวมทั้งการมุ่งเน้นที่จะพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้น อันจะเป็นการเพิ่มพูนขีดความสามารถทางวิชาการระดับสูงในสาขาวิชาการต่างๆ เพื่อเป็นเครื่องมือและฐานกำลังอำนาจทางความรู้ความคิด และเทคโนโลยีระดับสูงให้กับประเทศต่อไป

ในระยะที่ผ่านมาสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้มีบทบาทอย่างสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับบ้านเมืองและเป็นสถาบันหลักที่ได้มีบทบาทในการรับและส่งคนมาโดยตลอดสังคมทั่วไปได้ให้การยอมรับและให้ความสำคัญกับสถาบันอุดมศึกษามากอย่างต่อเนื่อง และถือว่าเป็นสถาบันหลักของประเทศที่ประชาชนและองค์กรต่างๆ สามารถพึ่งพาได้เมื่อมีปัญหาที่จำเป็นต้องแก้ไขด้วยวิชาการหรือปัญญาเกิดขึ้น จากความคาดหวังของสังคมและความรับผิดชอบในการกิจที่มีอยู่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ครบถ้วนและรักษาความเชื่อมั่นศรัทธาของสังคมให้คงอยู่ตลอดไป ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าเมื่อใดก็ตามที่ความเชื่อมั่นศรัทธาของสังคม หรือสาธารณชนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาหมดสิ้นลง เมื่อนั้นสถาบันอุดมศึกษาถึงจุดจบสิ้น และในทางตรงกันข้ามสถาบันอุดมศึกษาที่จะเฟื่องฟูและโดดเด่นขึ้นมาอย่างเด่นชัด เมื่อสถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างความเชื่อถือศรัทธาให้เกิดขึ้นในประชาชนได้

จากภารกิจที่มีต่อการพัฒนาประเทศและสังคมดังกล่าว เป็นผลให้ทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดม-

ศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลทุกแห่ง ต้องเร่งดำเนินการในทุกรูปแบบเพื่อที่จะทำให้การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ สามารถสนองตอบความต้องการของประเทศได้อย่างเต็มที่และยังคงรักษาความเชื่อถือที่ประชาชนมีอยู่ให้คงไว้ได้ตลอดไป

1. นโยบายด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัย ในฐานะหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และรักษามาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามกฎหมายได้ถือเป็นภาระและหน้าที่ที่สำคัญในการที่จะให้มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขึ้น โดยได้มีการประกาศนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขึ้นเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2539 สารสำคัญของนโยบายดังกล่าวคือ

1.1 ทบวงมหาวิทยาลัยจะพัฒนาให้มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษามาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาโดยเน้นหลักการของการให้สถาบันอุดมศึกษามีระบบการควบคุมคุณภาพทางวิชาการและปรับปรุงการปฏิบัติการกิจทุกๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานของความมีเสรีภาพทางวิชาการและอิสรภาพในการดำเนินงาน ที่สังคมหรือหน่วยงานภายนอกยังคงเข้าไปตรวจสอบได้ อันจะนำมาซึ่งความมีมาตรฐานทางการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลและสามารถแข่งขันนานาชาติได้

ทั้งนี้ โดยจะได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขึ้นเพื่อกำกับดูแล

และบริหารงานด้านมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนการให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาแก่สถาบันซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบและประเมินแล้ว

1.2 ทบวงมหาวิทยาลัย จะส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นภายในสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นให้มีการสร้างกลไกการควบคุมคุณภาพ (Quality control) ขององค์ประกอบต่างๆ ที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาที่เป็นรูปธรรมขึ้น ทั้งนี้แต่ละสถาบันอาจจัดให้มีระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการขึ้นเป็นการภายในได้ตามความเหมาะสม

1.3 ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดหลักการ และแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้น เพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นในการดำเนินการ ดังปรากฏในเอกสารท้ายประกาศนี้ โดยแต่ละสถาบันอาจนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละสถาบันได้ตามความจำเป็น ทั้งนี้ทบวงมหาวิทยาลัยจะได้จัดให้มีคู่มือการประกันคุณภาพ (Quality assurance manual) ที่ให้รายละเอียดและตัวอย่างการดำเนินงานประกันคุณภาพในด้านต่างๆ เพื่อเผยแพร่ให้สถาบันอุดมศึกษาได้ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในสถาบันแต่ละแห่งต่อไป

1.4 เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละสถาบันได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภายนอกโดยกว้างขวาง และเป็นการแสดงถึงความมีคุณภาพของการจัดการศึกษาทบวงมหาวิทยาลัย จะจัดให้มีกลไกของการตรวจสอบและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่แต่ละสถาบันได้จัดให้มีขึ้นทั้งในระดับสถาบัน และคณะวิชา แล้วให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาต่อไป

1.5 ทบวงมหาวิทยาลัยสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานหรือสถาบันต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสมาคมวิชาการหรือสมาคมวิชาชีพได้เข้ามามี

ส่วนร่วมในกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.6 ทบวงมหาวิทยาลัยจะส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลข่าวสาร และผลจากกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ มาเผยแพร่ต่อสังคมภายนอกให้ได้รับทราบถึงมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ตลอดจนเป็นข้อมูลสำหรับนักศึกษาและผู้ปกครองในการเลือกสถานศึกษา เป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณาให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ แก่สถาบันอุดมศึกษา เพื่อกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษามีความตื่นตัวและพัฒนาคุณภาพโดยสม่ำเสมอ เป้าหมายของทบวงมหาวิทยาลัยในระยะต่อไปซึ่งรวมถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ด้วยนั้นคือ “การศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยต้องมีคุณภาพ”

2. ทำไมต้องมีการประกันคุณภาพ

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาคนเข้าสู่อาชีพระดับสูงเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับความเติบโตของประเทศ โดยมีกรอบภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติ 4 ประการ คือ 1) การถ่ายทอดความรู้ ซึ่งเป็นการดำเนินการผ่านระบบการเรียนการสอน ตลอดระยะเวลาของหลักสูตรที่กำหนดไว้ 2) การแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ด้วยการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อนำความรู้ใหม่มาใช้ในการเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาการ หรือเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศต่อไป 3) การบริการวิชาการแก่สังคม เป็นการนำความรู้ใหม่มหาวิทยาลัยไปสู่สังคมโดยตรง และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสังคมให้มีความใกล้ชิดผูกพันและเกื้อหนุนซึ่งกันและกันยิ่งขึ้น 4) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่ในการสืบสานถ่ายทอด อนุรักษ์และพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อรักษาความเป็นชาติไว้

กรอบภารกิจทั้ง 4 ด้านดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งในระยะสั้นและระยะ

ยาว ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติภารกิจและพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถสนองตอบต่อความต้องการของประเทศ และสังคมได้ แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีปรากฏการณ์หรือสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศหลายประการที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมึระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขึ้น ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

2.1 ประเทศไทยยังไม่เคยมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีรูปแบบที่ชัดเจน การดำเนินการระยะที่ผ่านมาเป็นการกำกับดูแลก่อนเปิดดำเนินการ (Pre-auditing) การเรียนการสอนในหลักสูตรต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ ระบบการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการยังมีอยู่น้อยมาก และไม่มีกลไกใดๆ ที่สามารถบ่งชี้ได้ว่า การจัดการศึกษาของสถาบัน การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีคุณภาพหรือไม่เพียงใด ซึ่งเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวเป็นอย่างยิ่ง

2.2 สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ เริ่มมีความไม่ทัดเทียมกันในคุณภาพการศึกษาแม้แต่เพียงขั้นต่ำ (Minimum quality) มากขึ้น ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและเกิดความเสียหายแก่ประเทศโดยรวม เพราะบัณฑิตที่จบการศึกษามีระดับคุณภาพที่แตกต่างกันมากขึ้น

2.3 แนวโน้มของการแข่งขันกันของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ มีมากขึ้นจึงจำเป็นต้องมีระบบการควบคุมคุณภาพที่ชัดเจนรองรับ เพื่อประกันความมีคุณภาพของการจัดการศึกษา ซึ่งในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมี 3 ประเภท คือ 1) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 2) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 3) สถาบันอุดมศึกษาของต่างประเทศ ที่เข้ามาดำเนินการในประเทศไทยในรูปแบบต่างๆ

นอกจากนี้สภาพการแข่งขันด้านคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค

ยังคงเป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงอีกด้วย

2.4 ประเทศไทยได้ก้าวเข้าไปอยู่ในสังคมโลกในหลายกิจกรรมแล้ว การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ต้องมีความเป็นสากลอยู่ด้วยจึงจะสามารถติดต่อสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายร่วมกับนานาชาติได้อย่างเท่าเทียม ซึ่งความเป็นนานาชาติของอุดมศึกษานั้นหมายถึงความมั่งคั่งความรู้ทางวิชาการด้านต่างๆ และคุณภาพของบัณฑิตที่ทัดเทียมกับนานาชาติที่พัฒนาแล้ว มิใช่มีความหมายเพียงการเปิดดำเนินการสอนเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น การที่จะให้สถาบันได้มีการพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นสากล จึงเป็นสิ่งจำเป็นและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อการนี้

2.5 การมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ดีจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษาและบุคลากรในสถาบันได้มีความตื่นตัว ในการพัฒนาตนเองและพัฒนาคุณภาพต่าง ๆ ในสถาบันอยู่อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีแก่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยตรง

2.6 แนวโน้มความต้องการบัณฑิตที่มีคุณภาพและความรอบรู้ที่ทันสมัยมีมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน ซึ่งหากไม่มีการพัฒนาระบบการศึกษา และการดำเนินการให้ดีแล้วย่อมไม่สามารถผลิตบัณฑิตที่สนองตอบความต้องการของสังคมได้

2.7 การมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็นรากฐานของการพัฒนาองค์ความรู้ในสถาบันอย่างต่อเนื่อง และในระยะยาวจะสร้างความแข็งแกร่งให้กับสถาบันโดยตรง ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรภายในได้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและมีความภาคภูมิใจในสถาบันมากยิ่งขึ้น

2.8 การสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นในสถาบันต่างๆ โดยทัดเทียมกันจะส่งผลให้บัณฑิตที่จบการศึกษาก่อ

มีคุณภาพที่ใกล้เคียงกัน (อย่างน้อยขั้นต่ำ) ซึ่งจะทำให้อัตราการเคลื่อนย้ายถ่ายเทบุคลากรอันเนื่องมาจากความพยายามที่จะแสวงหาคนที่มีความสามารถทำงานลดลง เพราะสามารถหาคนที่มีความรู้ความสามารถได้ง่าย และปัญหาสมองไหลก็จะคลี่คลายลงด้วย

ดังนั้น จากเหตุผลเบื้องต้นดังกล่าว จึงเป็นความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องมีระบบการประกันคุณภาพที่เป็นรูปธรรมชัดขึ้น

3. หลักการและแนวทางของการประกันคุณภาพการศึกษา

ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษานั้น จะประกอบด้วยหลักการและแนวคิดในการดำเนินการดังนี้

3.1 หลักการ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจะยังคงยึดถือหลักการของการให้เสรีภาพ และอิสรภาพในการพัฒนาความคิด และการปฏิบัติแก่สถาบันอุดมศึกษา กล่าวคือยังคงความมีเสรีภาพทางวิชาการ (Academic freedom) และ ความมีอิสระในการกำหนดแนวทาง ในการบริหารและดำเนินการใดๆ ทางวิชาการ (Autonomy) เพื่อความมีคุณภาพภายในสถาบันอย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพร้อมที่จะรับการตรวจสอบจากหน่วยงาน หรือองค์กรภายนอกด้วย ในฐานะที่เป็นองค์กรหลักของสังคม

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้กำหนดขึ้น จะเป็นไปตามหลักการที่ว่า หากสถาบันอุดมศึกษาสามารถควบคุมองค์ประกอบต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตบัณฑิตให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพพร้อมทั้งมีระบบของการตรวจสอบและประเมินจากภายนอกแล้วคุณภาพของบัณฑิตก็จะดีด้วย

3.2 แนวปฏิบัติ จากพื้นฐานแนวคิดดังกล่าว ทบวงมหาวิทยาลัย จึงได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเบื้องต้นขึ้น พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการดำเนินการที่เป็นตัวอย่างการปฏิบัติขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางให้กับสถาบัน

อุดมศึกษาในการพัฒนารูปแบบของการควบคุมคุณภาพ โดยสถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดวิธีดำเนินการ และ กฎเกณฑ์การปฏิบัติที่จะทำให้ได้มาซึ่งคุณภาพด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการให้อิสระ และให้ความคล่องตัวที่จะกำหนด กฎเกณฑ์ และการปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายในสถาบันด้วยตนเอง ทั้งนี้ ในแนวปฏิบัติดังกล่าว จะเน้นการให้สถาบันอุดมศึกษาได้มีระบบควบคุมคุณภาพขึ้นภายในสถาบัน เพื่อเป็นกลไกในการกำกับดูแลการดำเนินการขององค์ประกอบต่างๆ ที่จะมีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ

3.3 การควบคุมคุณภาพภายใน ในการดำเนินการภายในสถาบันนั้น จะเน้นการให้สถาบันได้มีระบบการควบคุมคุณภาพภายในขององค์ประกอบต่างๆ ที่จะมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตเป็นหลัก ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยจะได้กำหนดตัวอย่างองค์ประกอบเหล่านี้ให้แก่ทางสถาบันอาจปรับลด-เพิ่ม ได้ตามความเหมาะสม นอกจากนี้แล้วสถาบันยังสามารถกำหนดวิธีการ และรายละเอียดการควบคุมคุณภาพได้ตามที่เห็นสมควร

3.4 การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการ เพื่อให้การดำเนินการควบคุมคุณภาพภายในของสถาบัน สามารถนำไปสู่ระบบการประกันคุณภาพโดยสมบูรณ์และได้รับการยอมรับจากฝ่ายต่างๆ ทบวงมหาวิทยาลัยจึงจัดให้มีระบบการตรวจสอบและประเมินคุณภาพ (Quality auditing and assessment) ของระบบการควบคุมคุณภาพภายในสถาบันอุดมศึกษาขึ้นในระดับคณะวิชาของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ คณะวิชาที่ผ่านการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการแล้ว จะได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาในคณะวิชานั้น ๆ ส่วนกรณีที่ไม่ผ่านการตรวจสอบและประเมินผลก็จะได้รับการพิจารณาว่าสาเหตุเกิดจากอะไร และให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

3.5 ระยะเวลา ทบวงมหาวิทยาลัยจะให้เวลาสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาระบบการควบคุมคุณภาพภายใน และการนำไปสู่การปฏิบัติประมาณ 1-2 ปี

และหลังจากนั้นจึงจะเริ่มให้มีการตรวจสอบและประเมินผลเพื่อการรับรองมาตรฐานการศึกษาต่อไป

4. รูปแบบของประกันคุณภาพการศึกษา

รูปแบบของการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามหลักการ และแนวทางดังกล่าว จะประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

4.1 การควบคุมคุณภาพภายใน (Internal quality control) เป็นส่วนที่สถาบันอุดมศึกษา จะต้องจัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพภายในขององค์ประกอบต่างๆ ที่จะมีส่วนต่อคุณภาพของบัณฑิต ซึ่งในการควบคุมคุณภาพภายในนั้นสถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่คิดว่าจะมีผลกระทบต่อคุณภาพของบัณฑิตโดยถี่ถ้วน โดยใช้หลักการของการควบคุมคุณภาพที่ถูกต้อง พร้อมทั้งการมีระบบตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการภายในด้วย

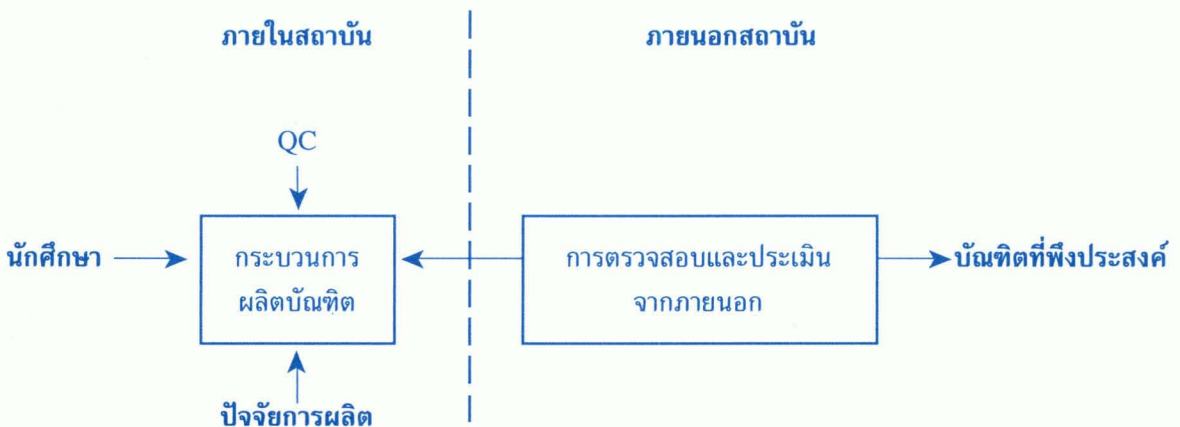
4.2 การตรวจสอบคุณภาพ (Quality auditing) จากภายนอก เป็นกลไกการดำเนินการจาก

ภายนอกที่จะเข้าไปตรวจสอบระบบการควบคุมคุณภาพที่สถาบันอุดมศึกษาได้จัดให้มีขึ้นตามหลักการและแนวทางที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด ซึ่งหน่วยงานภายนอกในที่นี้ จะหมายถึงคณะอนุกรรมการมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งขึ้น เพื่อให้มีหน้าที่ตรวจสอบว่าสถาบันอุดมศึกษาได้จัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพภายในหรือไม่และมีการใช้ระบบนั้นอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

4.3 การประเมินผล (Quality assessment) เป็นกลไกที่ต่อเนื่องจากการตรวจสอบดังกล่าว ซึ่งอาจดำเนินการโดยคณะอนุกรรมการชุดเดียวกันได้ ทั้งนี้ในการประเมินผลการดำเนินการนั้น จะเป็นการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการควบคุมคุณภาพภายในของสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลักมิได้เน้นการประเมินบุคคลแต่อย่างใด

ดังนั้น อาจเขียนสรุปรูปแบบของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Quality Assurance (QA)} &= \text{QC (Quality Control) (ภายในสถาบัน)} \\ &+ \text{Quality Auditing (ภายนอก)} \\ &+ \text{Quality Assessment (ภายนอก)} \end{aligned}$$

ดังนั้น ผลสรุปโดยรวมของการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการจึงจะเป็นการแสดงให้เห็นว่าสถาบันหรือคณะวิชานั้น ๆ ได้จัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพภายใน หรือกลไกเสริมอื่นใดที่มีคุณภาพเพียงพอที่จะประกันได้ว่า การจัดการศึกษาจะเป็นไปอย่างมีคุณภาพหรือไม่ ซึ่งจะเป็นการมองภาพรวมของหน่วยงานนั้นมากกว่าเจาะจงตัวบุคคล ทั้งนี้ การควบคุมตรวจสอบในรายละเอียดนั้น จะเป็นหน้าที่ของคณะวิชา หรือ มหาวิทยาลัยที่จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติขึ้นเป็นของตนเอง

ในการตรวจสอบและประเมินนั้นทบวงมหาวิทยาลัยจะแต่งตั้งคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษาขึ้นเพื่อกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการกำกับดูแล กระบวนการของการรับรองมาตรฐานการศึกษาด้วย ซึ่งในการปฏิบัติ นั้น คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษาจะแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลขึ้น เพื่อทำหน้าที่ไปตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการควบคุมคุณภาพการดำเนินการภายในของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ทั้งนี้ในการไปตรวจสอบและประเมินผลนั้นจะได้มีการกำหนดเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนที่ทุกฝ่ายรับรู้ไว้ด้วย

องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลนั้น อาจประกอบด้วยบุคคลจากหลายฝ่าย คือ ผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย ผู้แทนสมาคมวิชาการ/วิชาชีพ ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ผู้ที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด และผู้แทนจากผู้ใช้บัณฑิต ทั้งนี้องค์ประกอบของกรรมการจะเน้นความเป็นกลาง ความน่าเชื่อถือ และมาจากวงการที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

5. การกำหนดองค์ประกอบที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา

กระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษามีลักษณะที่คล้ายคลึงกับกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม ที่ประกอบด้วย วัตถุดิบ ปัจจัยการผลิต ระบบการผลิต ระบบการบริหาร การผลิต ระบบการ

ตรวจสอบและติดตาม รวมทั้งการประเมินคุณภาพของผลผลิตอยู่ด้วย

ในกระบวนการผลิตบัณฑิตนั้น กระบวนการอาจมีระยะเวลาถึง 4-6 ปีซึ่งตลอดช่วงเวลาของกระบวนการนี้ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพัฒนา ควบคุม ติดตาม ตรวจสอบระบบการผลิต และปัจจัยการผลิตหรือองค์ประกอบที่ใช้ในการผลิตอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ดังนั้น ในเบื้องต้นสถาบันอุดมศึกษาจะต้องพิจารณากำหนดว่าองค์ประกอบใดบ้างที่สถาบันควรควบคุมคุณภาพ หรือให้ความสนใจเอาใจใส่เป็นพิเศษ และหลังจากนั้น จึงพัฒนาระบบการควบคุมคุณภาพของสิ่งเหล่านั้นขึ้น

ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไปได้พิจารณากำหนดไว้ในเบื้องต้นว่าองค์ประกอบที่จะมีผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนได้แก่

5.1 **หลักสูตร** ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทาง และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตตามที่มุ่งหวังไว้เมื่อเปิดดำเนินการหลักสูตร

5.2 **คณาจารย์** มีความสำคัญในฐานะที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ทศนคติ และแนวคิดที่ถูกต้องให้กับนักศึกษา

5.3 **ห้องสมุด** มีบทบาทในฐานะเป็นแหล่งรวมองค์ความรู้ และส่งเสริมพัฒนาการทางวิชาการให้แก่ นักศึกษา และเป็นแหล่งสร้างเสริมลักษณะนิสัยการค้นคว้าด้วยตนเองให้กับนักศึกษา

5.4 **สื่อการศึกษา** เป็นเครื่องมือที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีเนื้อหาครบถ้วน มีมาตรฐาน และง่ายต่อการเข้าใจ

5.5 **อุปกรณ์การศึกษา** เป็นสิ่งเสริมสร้างทักษะความเข้าใจและประสบการณ์ในการเรียนรู้ ทำให้การเรียนภาคทฤษฎีมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5.6 **การวัดและประเมินผลการศึกษา** เป็นเครื่องมือที่จะประเมินประสิทธิภาพการรับรู้ของนักศึกษา และสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของการสอนในขณะเดียวกัน จึงเป็นสิ่งที่ต้องควบคุมและพัฒนาให้มีประ-

สิทธิภาพอยู่เสมอ

5.7 การวิจัยและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ และคุณภาพของเนื้อหาสาระที่จะถ่ายทอดรวมทั้งการสร้างองค์ความรู้ ให้เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย

องค์ประกอบดังกล่าวมานี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการผลิตบัณฑิตเท่านั้น แต่ละสถาบันอาจเพิ่มเติมองค์ประกอบที่เห็นว่าจำเป็นจะต้องควบคุมได้ตามความเหมาะสมโดยอิสระ

6. แนวทางการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพ

ดังได้กล่าวในเบื้องต้นแล้วว่า หากองค์ประกอบและปัจจัยต่างๆ ในการผลิตบัณฑิตมีคุณภาพดี คุณภาพของบัณฑิตก็จะดีไปด้วย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้าง หรือพัฒนาระบบการควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ขึ้นให้เหมาะสม เพื่อให้สามารถใช้ระบบนี้ในการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินการต่างๆ ของแต่ละองค์ประกอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดในการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพ นั้น คงมิได้ต่างไปจากแนวคิดของระบบการบริหารคุณภาพอื่นๆ เช่น TQM หรือ ISO 9000 มากนัก เพราะจะมุ่งเน้นการมีระบบ การมีกฎเกณฑ์ การมีคู่มือ การมีระบบการควบคุม การทำงานเป็นทีม การมีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน รวมทั้งระบบการตรวจสอบและประเมินผลจากภายนอกด้วย และโดยที่การดำเนินการผลิตบัณฑิตนั้น ตัวผู้ผลิตคือ สถาบันอุดมศึกษา ดังนั้น จึงเป็นการสมควรที่จะมอบหมายให้สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้ พิจารณาเกณฑ์และวิธีปฏิบัติต่างๆ ด้วยตนเอง เพื่อความเหมาะสมกับลักษณะของสถาบันให้มากที่สุด

แนวทางในการพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพภายในนั้น อาจสรุปเป็นหลักการได้ดังนี้

6.1 การกำหนดมาตรการ แนวทาง และเกณฑ์การรับนักศึกษาที่ชัดเจน เพื่อเป็นการเตรียมการใน

เบื้องต้นที่จะให้ได้วัตถุประสงค์หลักที่มีคุณภาพ โดยนักศึกษานั้นถือเป็นเสมือนตัวป้อนเข้า (input) สู่ระบบการผลิตอย่างหนึ่ง

6.2 การประกาศนโยบายและแนวทางการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบภายในและการประเมินผลการดำเนินการภายในที่ชัดเจนของสถาบันอุดมศึกษา

6.3 การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการดำเนินการให้บุคลากรทางสถาบันอุดมศึกษา รับทราบโดยทั่วไป

6.4 การมีคู่มือคุณภาพ (Quality manual) เพื่อใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติ

6.5 มีการจัดทำแบบฟอร์มการรายงานต่างๆ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติ และให้มีความครบถ้วนในทุกหัวข้อที่ต้องรายงาน

6.6 การสร้างความรับรู้ และความยอมรับในระบบการควบคุมคุณภาพที่ได้กำหนดขึ้น เพื่อนำไปสู่การร่วมมือร่วมใจอย่างแท้จริง

6.7 มีการกำกับ ดูแล ให้มีการปฏิบัติตามระบบควบคุมคุณภาพที่ได้จัดให้มีขึ้นอย่างเคร่งครัด

6.8 มีการจัดทำรายงานและการเตรียมพร้อมเพื่อรับการตรวจสอบจากภายนอก

6.9 มีการรับการตรวจสอบ และประเมินผลจากภายนอก เพื่อการรับรองมาตรฐานการศึกษา

6.10 การจัดให้มีองค์กร หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเป็นการเฉพาะทางด้านการควบคุมคุณภาพภายในสถาบัน

7. การควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบที่ใช้ในการผลิตบัณฑิต

องค์ประกอบที่ใช้ในการผลิตบัณฑิตนั้นอาจใช้เป็นดัชนีบ่งชี้ที่สำคัญของคุณภาพการผลิตได้ ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และอาจดำเนินการควบคุมได้ตามแนวทางต่อไปนี้

7.1 การควบคุมคุณภาพของหลักสูตร

คุณภาพของหลักสูตร มีผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นสิ่งกำหนดเนื้อหาสาระทางวิชาการที่นักศึกษาพึงได้รับจากการศึกษาตลอดหลักสูตร และหลักสูตรยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของบัณฑิต ที่สถาบันอุดมศึกษามุ่งหวังจะให้ มี เมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว

แนวปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพหลักสูตร ควรเป็นดังนี้

- 1) ควรมีการกำหนดปรัชญา และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้ชัดเจน
- 2) จะต้องสร้างความเข้าใจในปรัชญาและจุดมุ่งหมายรวมทั้งความตระหนักถึงความสำคัญของแต่ละหลักสูตร ให้กับผู้บริหารหลักสูตร และผู้สอนโดยอ้อมแท้
- 3) ควรมีการวางระเบียบ ขั้นตอน และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการพัฒนาหลักสูตรรวมถึงระยะเวลาที่จะต้องมีการทบทวน หรือ ประเมินผลการดำเนินการหลักสูตรด้วย
- 4) ในการพิจารณาจัดทำหลักสูตรใหม่ หรือ การประเมินผลการดำเนินการหลักสูตรเก่าก็ตาม ควรมีผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ และผู้แทนสมาคมวิชาชีพ ผู้แทนองค์กรที่ใช้บัณฑิต ร่วมอยู่ด้วย
- 5) การพัฒนาหลักสูตรใหม่ จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ต่อไปนี้ด้วย
  - 5.1 กระแสการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ
  - 5.2 กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม
  - 5.3 ความมุ่งหวังของผู้ใช้บัณฑิต/ตลาดแรงงาน
  - 5.4 นโยบายการพัฒนาประเทศ
  - 5.5 นโยบายของสถาบันอุดมศึกษา
  - 5.6 ความมีส่วนร่วมของสังคมภายนอกและเพื่อนร่วมวิชาชีพ
  - 5.7 ระเบียบ กฎเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติตามระเบียบของทบวงมหาวิทยาลัย
  - 5.8 ความพร้อมด้านต่าง ๆ

6) ควรมีการทบทวนติดตามผลการดำเนินการหลักสูตรเป็นระยะ ๆ โดยสม่ำเสมอ ซึ่งโดยทั่วไปควรมีการประเมินทุก 5 ปีเป็นอย่างน้อย โดยประเมินทั้งในด้านความเหมาะสม ความทันสมัย วิธีการบริหาร การใช้ทรัพยากร รวมทั้งคุณภาพและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัยและสนองตอบความต้องการได้อย่างแท้จริง

7.2 การควบคุมคุณภาพของอาจารย์และบุคลากร

คุณภาพของอาจารย์และบุคลากรมีผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนการสอนและคุณภาพของบัณฑิต ดังนั้น ระบบการควบคุมคุณภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีระบบการดำเนินการที่ทำให้อาจารย์ และบุคลากรได้มีการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ ตามที่ควรจะเป็น ซึ่งอาจกำหนดเป็นแนวทางได้ดังนี้

- 1) มีการทำความเข้าใจถึงภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน เป็นประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติงานการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ
- 2) อาจมีการกำหนดภาระหน้าที่ด้านการสอนให้ชัดเจนขึ้นว่า อย่างน้อยควรต้องมีหน้าที่ 5 ประการต่อไปนี้
  - การจัดทำแผนการสอนประจำวิชา
  - การจัดทำคู่มือการสอน/คู่มือการเรียน หรือเอกสารประกอบชุดวิชา
  - มีการทบทวน ปรับปรุง เนื้อหาสาระการสอนอยู่ทุกปี
  - มีการจัดทำ และใช้สื่อการศึกษา
  - มีการทดสอบ/วัดผลการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นประจำ
- 3) ควรจัดให้มีการประเมินผลการเรียนการสอนในแต่ละวิชาเมื่อสิ้นภาคการศึกษาทุกครั้ง ซึ่งจะเป็นการประเมินโดยภาพรวม เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

4) ควรมีมาตรการส่งเสริมสนับสนุน และติดตามการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการของอาจารย์ โดยสม่ำเสมอ เช่น การส่งเสริมกิจกรรมด้านการวิจัย การเขียนบทความหรือตำรา การร่วมประชุมสัมมนา การไปฝึกอบรม ฯลฯ

5) ควรมีการกำหนดสัดส่วนภาระงาน ด้านต่าง ๆ ของอาจารย์แต่ละคนไว้โดยชัดเจน เช่น ด้านการสอน การวิจัย การพัฒนาตนเอง และการบริการวิชาการ หรืองานบริหารอื่น ๆ เป็นต้น

6) ควรมีมาตรการ การสรรหาอาจารย์ และบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะได้คนที่มีความรู้ความสามารถเข้าสู่ระบบ

ในการควบคุมคุณภาพของอาจารย์และบุคลากรนั้น ควรใช้ระบบที่มุ่งสร้างสรรค์และพัฒนา มากกว่าระบบการลงโทษ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องเน้นการที่จะต้องปฏิบัติภารกิจให้ครบถ้วนด้วย ดังนั้น ระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินการที่เป็นไปตามกติกา กฎระเบียบ ที่ได้ตกลงกันไว้จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีขึ้น

7.3 การควบคุมคุณภาพของห้องสมุด และแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

ห้องสมุดเป็นแหล่งสะสม และรวบรวมความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของการค้นคว้าหาความรู้ของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาทุกฝ่าย ความมีคุณภาพของห้องสมุดจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้

1) การมีเนื้อหาสาระทางวิชาการที่บรรจุอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และวิธีการอื่น ๆ ที่ครบครันตรงตามหลักสูตรที่เปิดสอนเป็นอย่างน้อย

2) การมีเนื้อหาสาระทางวิชาการครอบคลุมถึงความก้าวหน้าทางวิชาการด้านต่าง ๆ อย่างพร้อมมูลพร้อมที่จะให้นำมาศึกษาได้

3) มีความทันสมัย และสามารถสนองตอบความต้องการในการค้นคว้าของผู้ใช้ห้องสมุดได้

4) มีระบบการสืบค้น และบริการที่เอื้อต่อผู้ใช้

5) มีระบบของการติดตาม และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้ห้องสมุดอยู่เป็นประจำ

จากแนวคิดดังกล่าว ห้องสมุด หรือในปัจจุบันเปลี่ยนสภาพมาเป็นสำนักบรรณสาร อันเนื่องมาจากการมีสื่ออื่นประกอบอยู่ด้วย ซึ่งแนวคิดในปัจจุบันนั้น ห้องสมุดมิใช่เป็นแค่เพียงแหล่งสะสม หรือรวบรวมหนังสือแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีความตื่นตัวที่จะพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสูตร และความก้าวหน้าทางวิชาการด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ

ห้องสมุดจะมีประโยชน์ยิ่งขึ้น เมื่ออาจารย์ผู้สอนได้มอบหมายงานการค้นคว้าในห้องสมุดให้นักศึกษา และในขณะเดียวกันห้องสมุดก็ต้องมีปริมาณทรัพยากรเพียงพอด้วย

การควบคุมคุณภาพของห้องสมุดและแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องเน้นการควบคุมในสิ่งต่อไปนี้ คือ

1) คุณภาพของตำราและสาระทางวิชาการในห้องสมุด

2) ปริมาณที่เพียงพอและสอดคล้องกับหลักสูตร

3) อัตราการใช้ตำรา หรือเครื่องมือสืบค้นแต่ละประเภท

4) การบริการ

5) อาคารสถานที่

6) การมีระบบตรวจสอบ และประเมินตนเอง

7.4 การควบคุมคุณภาพของสื่อการศึกษา

สื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพยิ่งขึ้น ในด้านของความครบถ้วนของเนื้อหา ความมีระบบในการถ่ายทอดที่ดี และช่วยการรับรู้ของนักศึกษาได้ดีขึ้น ดังนั้น จึงมี

ความจำเป็นที่จะต้องมีระบบของการควบคุมคุณภาพทางการผลิตและการใช้สื่อชั้นภายในสถาบัน ทั้งนี้ อาจกระทำได้โดย

- 1) ส่งเสริมและกระตุ้นให้มีการใช้สื่อการสอนยิ่งขึ้น
- 2) มีระบบการพัฒนาและการผลิตสื่อประจำวิชา
- 3) จัดให้มีระบบการบริการสื่อในรูปแบบต่าง
- 4) มีระบบการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อเป็นประจำ

ทั้งนี้ หน่วยโสตทัศนศึกษาของแต่ละสถาบันควรมีบทบาทในการพัฒนาและผลิตสื่อให้กับอาจารย์ ผู้สอนในแต่ละวิชาด้วย สื่อการศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นสื่อที่มีราคาแพง หรือทันสมัยเสมอไป แต่ควรเน้นความเหมาะสมและประสิทธิภาพการใช้มากกว่า

7.5 การควบคุมคุณภาพของอุปกรณ์การศึกษา

อุปกรณ์การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่ใช้ในการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ในการเรียนรู้ของนักศึกษาที่สำคัญ และในบางสาขาเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ และในการควบคุมคุณภาพทางอุปกรณ์การศึกษา ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

- 1) ความสอดคล้องกับวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตร
- 2) ปริมาณที่มีอยู่
- 3) ระบบการจัดหา
- 4) ระบบการบำรุงรักษา
- 5) ระบบการบริหารอุปกรณ์เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและคุ้มค่า

การควบคุมคุณภาพการศึกษาของอุปกรณ์การศึกษาที่เหมาะสมนั้นจึงมุ่งเน้นประโยชน์การใช้งานและความคุ้มค่าในการลงทุนเป็นสำคัญ และการที่จะมีระบบการควบคุมที่ดีได้นั้น หน่วยงานระดับคณะและภาควิชาจะต้องมีบทบาทในการกำหนดรูปแบบและวิธีการดำเนินการต่างๆ ขึ้นมาเพื่อให้ควบคุม ติดตาม และ

ตรวจสอบได้ตลอดเวลา

7.6 การควบคุมคุณภาพงานวิจัย

คุณภาพของงานวิจัยเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงควมมีคุณภาพด้านวิชาการของสถาบัน และความสามารถของอาจารย์ในขณะเดียวกันด้วย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่แต่ละสถาบันจะต้องสร้างเกณฑ์การพิจารณาคุณภาพของงานวิจัย และมีระบบของการส่งเสริมติดตามและประเมินผลทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพที่ชัดเจนเพื่อเป็นการกำกับให้งานวิจัยของคณาจารย์และของสถาบันมีมาตรฐานยิ่งขึ้น

งานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาอาจมีได้หลายระดับตามประสบการณ์ของผู้วิจัย ซึ่งมีหลากหลายในสถาบัน รวมถึงเป้าหมายในการพัฒนางานวิจัยของสถาบันด้วย

ผลงานวิจัยและประสบการณ์การทำวิจัยของอาจารย์ จะเป็นสิ่งที่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของเนื้อหาที่อาจารย์จะได้อใช้ในการสอน และหากเป็นงานวิจัยระดับสูงแล้วก็จะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับสังคมอื่นในวงกว้างด้วย ดังนั้น บทบาทของงานวิจัยจึงมีผลกระทบต่อทั้งนักศึกษาและภาพลักษณ์ของสถาบัน การควบคุมคุณภาพของงานวิจัยเพื่อให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในจุดต่อไป

การควบคุมคุณภาพของงานวิจัยนั้น อย่างน้อยควรแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

- 1) มีระบบส่งเสริมให้เกิดการวิจัย
- 2) มีระบบควบคุมคุณภาพงานวิจัย
- 3) มีระบบการเผยแพร่งานวิจัย

7.7 การควบคุมคุณภาพการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ได้แก่ การวัดว่านักศึกษาสามารถเรียนรู้สิ่งที่

อาจารย์ต้องการให้รู้ ได้มากน้อยเพียงไร เพื่อนำเอาผลการวัดและประเมินเป็นตัวบ่งชี้ว่านักศึกษาควรจะผ่านกระบวนการเรียนการสอนในวิชานั้น ๆ หรือไม่

2) การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยภาพรวม เมื่อสิ้นภาคการศึกษา ซึ่งเป็นการวัดภาพรวมของสัมฤทธิ์ผลในการจัดสอนวิชานั้น ๆ ทั้งในด้านของอาจารย์และนักศึกษา ซึ่งจะสามารถใช้ผลการประเมินเป็นดัชนีบ่งชี้ความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ ต่อไป

การควบคุมคุณภาพและประสิทธิภาพของการวัดและประเมินผลเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องกระทำ เพื่อให้ผลการวัดและประเมินผลนั้น เชื่อถือได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ซึ่งการจะทำให้การวัดและประเมินผลมีคุณภาพนั้น ก็อาจทำได้โดย

1) การพัฒนาความรู้และทักษะการวัดและประเมินผลให้กับอาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องในทุกสาขาวิชา

2) สร้างระบบการจัดและประเมินผลขึ้นภายในสถาบัน โดยกำหนดตัวแปรที่ต้องการวัดวิธีการวัดและเกณฑ์การพิจารณาที่ชัดเจน

3) นำผลการประเมินไปใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาส่วนต่าง ๆ ต่อไป

โดยที่การวัดและประเมินผลสิ่งต่าง ๆ นั้น ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและมีการพัฒนาอยู่เสมอ สถาบันจึงควรจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินการขึ้นเป็นการเฉพาะ

7.8 การควบคุมคุณภาพการบริหารงบประมาณ

งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการทุกหมวดควรมีระบบการบริหารและการใช้จ่ายที่มีคุณภาพ และถูกต้องตามระเบียบว่าด้วยการใช้จ่ายเงินของทางราชการ การวางแผน และการสร้างระบบ และวิจัย การใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ดี จะทำให้สามารถควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และคุ้มค่าซึ่งสิ่ง

เหล่านี้จะสะท้อนไปถึงความมีคุณภาพของส่วนอื่น ๆ อยู่ด้วย

การควบคุมคุณภาพของการดำเนินการด้านนี้อาจประกอบด้วยการพัฒนาบุคลากร การกำหนดแผนการดำเนินการ กำหนดขั้นตอน และวิธีปฏิบัติ รวมทั้งมาตรการการตรวจสอบ และติดตามการใช้จ่ายของหน่วยต่าง ๆ ในสถาบันด้วย

ตัวอย่างของสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาตามที่กล่าวมานี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ อาจพิจารณาเพิ่ม-ลดได้ตามความเหมาะสม และจะต้องกำหนดเกณฑ์การดำเนินการที่เหมาะสมกับสถาบันขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม การสร้างระบบควบคุมคุณภาพภายใน เพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมนั้น จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลย หากไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย ตั้งแต่อธิการบดี คณบดี หัวหน้าภาควิชาและอาจารย์ รวมทั้งบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

8. การเตรียมรับการตรวจสอบและประเมินจากภายนอก

การรับการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการ จะเป็นกระบวนการสุดท้ายของการประกันคุณภาพ ดังนั้นเมื่อสถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนาและใช้ระบบการควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อคุณภาพของบัณฑิตไปแล้วระยะหนึ่ง จนมั่นใจว่าระบบที่ใช้สามารถให้ความมั่นใจจะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพดีแล้ว ก็จะต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินการ (ซึ่งอาจเป็นไปในรูปแบบของรายงานการศึกษาตนเอง (Self study report)) เพื่อให้รายงานนี้เป็นสาระเบื้องต้นที่ผู้มาทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินจะได้ใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบต่อไป

ดังนั้น ในช่วงเวลาของการจัดทำรายงาน จึงอาจใช้เป็นโอกาสที่จะทบทวนตรวจสอบผลการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับรับการตรวจสอบจากภายนอกต่อไป

ภาพเป็นข่าว

นายมนตรี ด่านไพบูลย์ รมว. ทบวงมหาวิทยาลัย อภิปราย เรื่อง แผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8
หนทางสู่ความหวังและอนาคตของชาติ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

รศ.วันชัย ศิริชนะ ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย บรรยายการอบรมสัมมนาหลักสูตรพัฒนาผู้บริหาร รุ่นที่ 5 ณ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2540

แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันการกระทำอันเป็นการทุจริต การสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2540

การสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2540 จะเริ่มทำการสอบตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2540 จนถึงวันที่ 22 เมษายน 2540 โดยมีการสอบวิชาหลักในสายวิทยาศาสตร์ สอบในวันที่ 4, 5 และ 7 เมษายน 2540 ส่วนในสายศิลปศาสตร์สอบในวันที่ 8, 9 และ 10 เมษายน 2540 และตั้งแต่วันที่ 15-22 เมษายน 2540 เป็นการสอบวิชาเฉพาะ

โดยเหตุที่มีผู้เข้าสอบเป็นจำนวนมากเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้าสอบในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค คณะกรรมการดำเนินการสอบคัดเลือกฯ ทบวงมหาวิทยาลัย จึงได้จัดให้มีสนามสอบทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยในปีการศึกษา 2540 นี้ มีสนามสอบทั้งสิ้น 16 สนามสอบแบ่งออกเป็น สนามสอบกรุงเทพมหานคร 7 เขตการสอบ และสนามสอบส่วนภูมิภาค 9 สนามสอบ

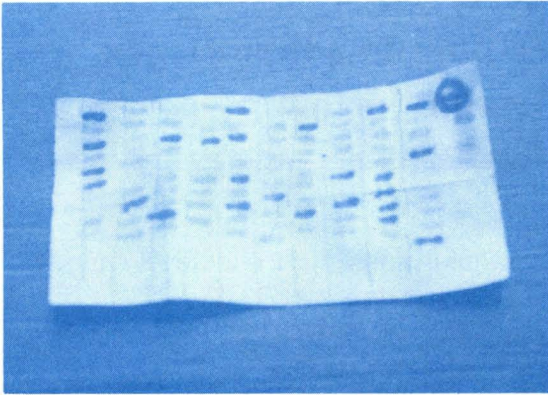
เพื่อป้องกันการทุจริตอันอาจเกิดขึ้นในระหว่างการสอบคัดเลือกฯ ทั้งก่อนการสอบ และขณะสอบ คณะอนุกรรมการป้องกันและดำเนินการเกี่ยวกับการทุจริต ทบวงมหาวิทยาลัย จึงกำหนดมาตรการและแนวทางการปฏิบัติให้เป็นแผนแม่บทให้แก่เขตการสอบ/สนามสอบ นำไปปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันเพื่อให้เกิดความรอบคอบรัดกุมและมีประสิทธิภาพในการป้องกันการทุจริต อันจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการสอบคัดเลือกฯ

วิธีการทุจริตในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งได้เคยปรากฏและคณะอนุกรรมการฯ ได้ทำการจับกุม

ผู้กระทำผิดได้ในปีที่ผ่าน ๆ มา โดยได้รวบรวมได้ดังนี้

1. การใช้แถบสีแทนรหัสคำตอบ
2. การส่งสัญญาณด้วยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าหรือคลื่นวิทยุ เช่น การติดเครื่องรับสัญญาณไวในทางกองหรือกระโปรงของผู้เข้าสอบ แล้วใช้เครื่องบังคับวิทยุส่งสัญญาณเฉลยจากระยะไกล
3. การเคาะสัญญาณเสียง เช่น การเคาะไม้ ตีเหล็ก ให้เป็นจังหวะตามที่ตกลงกันไว้
4. การส่งสัญญาณโดยใช้ธงสี หรือ คนสวมเสื้อสีต่าง ๆ แทนรหัสคำตอบ ไปยืนในจุดที่ผู้เข้าสอบสามารถสังเกตเห็นได้
5. การพกพาเครื่องมือสื่อสารเข้าไปในห้องสอบ เช่น วิทยุติดตามตัว โฟนลิงค์ แพลคิงค์ ซึ่งอาจมีรูปร่างคล้ายปากกา หรือนาฬิกา
6. การพกพาอุปกรณ์ช่วยคิดคำนวณ หรือ อุปกรณ์ช่วยจำ เข้าไปในห้องสอบ เช่น นาฬิกาที่ใช้คิดคำนวณได้ ไม้บรรทัดที่มีสูตร หรือ เขียนโน้ตย่อไว้บนไม้บรรทัด
7. การเปลี่ยนแปลงตัวผู้เข้าสอบโดยการปลอมแปลงบัตรเลขที่นั่งสอบ หรือ เข้าสอบแทนกัน
8. การใช้กรรมการคุมสอบเป็นเครื่องมือในการทุจริต เช่น ให้กรรมการนำข้อสอบออกมาจากห้อง เพื่อนำไปทำเฉลย และให้นำรหัสเฉลยไปส่งให้กับผู้เข้าสอบ
9. การใช้ปากกาสลักคำตอบลงบนด้ามปากกา

ภาพถ่ายของอุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำทุจริตที่เคยตรวจพบ

ภาพที่ 1 การใช้กระดาษเขียนแถบสีแทนคำตอบ

เป็นกระดาษขนาด 2 ถึง 3 นิ้ว มีช่องเล็ก ๆ 10 ช่อง แต่ละช่องมีแถบสีเขียนไว้ 10 แถบ แทนการเฉลยคำตอบ จำนวน 100 ข้อ โดยแต่ละสีกำหนดให้มีความหมายแทนค่าเฉลย

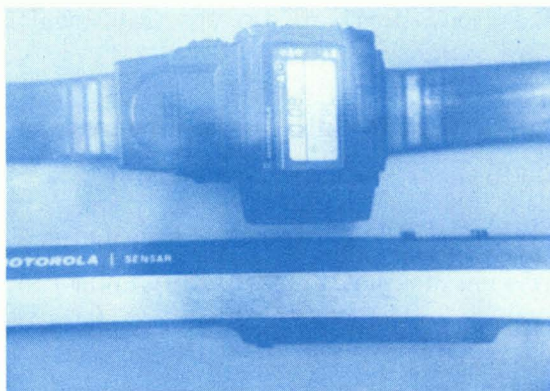
เช่น สีแดง แทนคำตอบ ข้อ 1.

สีเหลือง แทนคำตอบ ข้อ 2.

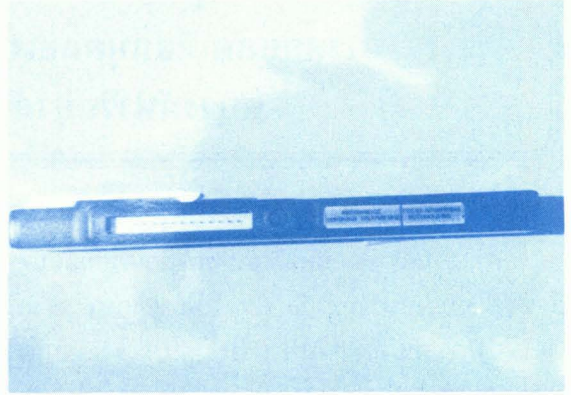
สีเขียว แทนคำตอบ ข้อ 3.

สีฟ้า แทนคำตอบข้อ 4.

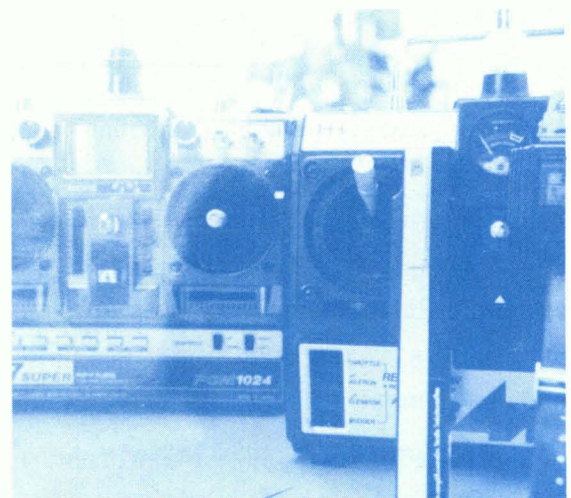
ภาพถ่ายของอุปกรณ์การสื่อสารประเภท วิทยุติดตามตัวที่มีรูปแบบต่างๆ

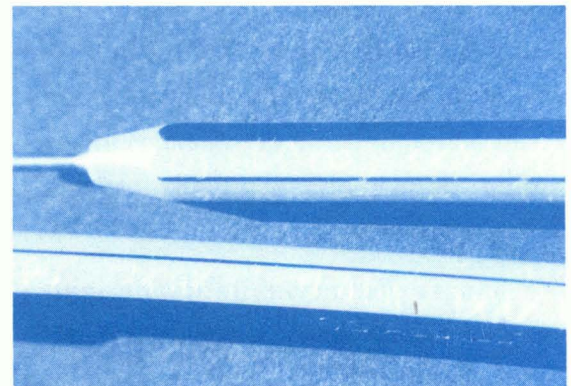
ภาพที่ 2 วิทยุติดตามตัวที่มีรูปร่างคล้ายนาฬิกา

ภาพที่ 3 วิทยุติดตามตัวที่มีรูปร่างคล้ายปากกา
ภาพถ่ายของอุปกรณ์ส่งสัญญาณเฉลย
คำตอบมีลักษณะเครื่องวิทยุบังคับ

ภาพถ่ายของปากกาที่สลักรหัสตัวอักษร
บนด้ามปากกาเพื่อเฉลยคำตอบ

การแปลรหัสตัวอักษรที่สลับลงบนด้านปากกา สามารถแปลออกมาเป็นคำตอบได้ ซึ่งมีวิธีการดังนี้

A	B	C	D
1, 1 ก, ก	1, 2 ก, ข	1, 3 ก, ค	1, 4 ก, ง
E	F	G	H
2, 1 ข, ก	2, 2 ข, ข	2, 3 ข, ค	2, 4 ข, ง
I	J	K	L
3, 1 ค, ก	3, 2 ค, ข	3, 3 ค, ค	3, 4 ค, ง
M	N	O	P
4, 1 ง, ก	4, 2 ง, ข	4, 3 ง, ค	4, 4 ง, ง

คำอธิบาย

1. อักษรภาษาอังกฤษแต่ละตัวแทนคำตอบจำนวน 2 ข้อ เรียงลำดับกัน
2. คำตอบที่ได้จากการแปลรหัส ตัวแรกแทนคำตอบในข้อที่ 1. ตัวถัดไปแทนคำตอบในข้อที่ 2. เรียงลำดับกันไปเรื่อยๆ ดังนั้น ในข้อสอบ 100 ข้อ จะมีตัวอักษรภาษาอังกฤษจำนวน 50 ตัว

ตัวอย่าง ถักรหัสที่เขียนออกมาเป็น ACOPE

มีอักษรภาษาอังกฤษ 5 ตัว แทนการเฉลยคำตอบได้ 10 ข้อ เมื่อแทนค่าตามตารางข้างต้นจะได้

- A { ข้อที่ 1   ตอบ 1.
      ข้อที่ 2   ตอบ 1.
- C { ข้อที่ 3   ตอบ 1.
      ข้อที่ 4   ตอบ 3.
- O { ข้อที่ 5   ตอบ 4.
      ข้อที่ 6   ตอบ 3.

- P { ข้อที่ 7   ตอบ 4.
      ข้อที่ 8   ตอบ 4.
- E { ข้อที่ 9   ตอบ 2.
      ข้อที่ 10   ตอบ 1.

ดังนั้นรหัส ACOPE แทนคำตอบ 10 ข้อ เรียงลำดับดังนี้ 1, 1, 1, 3, 4, 3, 4, 4, 2, 1,

วิธีการของขบวนการทุจริตจะใช้วิธีการลักลอบนำข้อสอบออกจากห้องสอบโดยอาศัยความร่วมมือจากกรรมการคุมสอบที่มีการตกลงให้ความช่วยเหลือกันไว้ก่อน โดยนำต้นฉบับข้อสอบไปถ่ายเอกสารหรือส่งโทรสารไปยังที่เฉลย แล้วนำต้นฉบับข้อสอบกลับมาไว้ที่เดิม จากนั้นทำการเฉลยและสักรหัสลงบนด้านปากกาแล้วนำไปส่งให้ผู้เข้าสอบโดยวิธีการนำไปวางที่จุดนัดหมาย เช่น หน้าห้องสอบ ในกระเป๋า ย่อม หรือให้กรรมการคุมสอบนำเข้าไปให้ผู้เข้าสอบ

ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตโดยวิธีการของผู้กระทำการทุจริตดังกล่าวมาข้างต้น ที่ประชุมคณะอนุกรรมการป้องกันและดำเนินการเกี่ยวกับการทุจริต ในคราวการประชุมเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2539 จึงได้มีมติให้กำหนดมาตรการไว้ดังนี้

ก่อนการสอบ

1. จัดให้มีเจ้าหน้าที่ของหน่วยสอบ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ดูแล รักษาข้อสอบจนกว่าข้อสอบจะถูกส่งไปยังห้องสอบต่าง ๆ
2. ไม่อนุญาตให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในภายในห้องสอบ ก่อนที่จะมีการสอบโดยเด็ดขาด
3. จัดให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจตราในห้องสอบ บริเวณโต๊ะของผู้เข้าสอบจะต้องไม่มี หนังสือ ตำราเรียน หรือ เอกสารอื่นใด อยู่ในโต๊ะผู้เข้าสอบ หากมีเอกสารดังกล่าวให้กรรมการคุมสอบเก็บรวบรวมไว้ ในที่ ๆ หน่วยสอบจัดไว้

ขณะสอบ

1. ห้ามบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอบเข้าไปในบริเวณห้องสอบ หรือขึ้นไปเดินริมระเบียงหน้าห้องสอบ โดยผู้ที่ขึ้นไปบนอาคารได้จะต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการสอบคัดเลือกฯ และมีบัตรประจำตัวซึ่งออกให้โดยเขตการสอบ/สนามสอบ หรือทบวงมหาวิทยาลัย ติดบนหน้าอกเสื้อให้เห็นได้โดยชัดเจน เท่านั้น

2. ให้มีประกาศติดหน้าห้องสอบ หรือบนกระดานดำ **“ห้ามนำสิ่งต่อไปนี้เข้าไปในห้องสอบ”**

- กระดาษใดๆ
- วิทยุคมนาคม
- วิทยุติดตามตัว

- เครื่องมือสื่อสารใด ๆ ตลอดจนอุปกรณ์ช่วยคิดคำนวณ หรือช่วยจำ เช่น เครื่องคิดเลข นาฬิกาที่ใช้คิดคำนวณได้ หรือช่วยจำได้ และไม่บรรทัดที่มีสูตรต่างๆ และก่อนแจกข้อสอบ ให้กรรมการคุมสอบประกาศเตือนผู้เข้าสอบอีกครั้ง หากผู้เข้าสอบนำติดตัวมาให้นำไปฝากกรรมการคุมสอบไว้ หากตรวจพบภายหลังจากแจกข้อสอบแล้วจะถือว่า **“มีเจตนาทุจริต”** ซึ่งจะไม่พิจารณาคะแนนทุกวิชารวมทั้งตัดสิทธิในการสมัครสอบคัดเลือกฯ เป็นเวลา 3 ปี

3. กรรมการคุมสอบสำหรับเขต/สนามสอบต้องมีห้องละ 2 คน ถ้าเป็นหน่วยสอบภายในมหาวิทยาลัยจะต้องมีกรรมการคุมสอบที่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 1 คน

ส่วนกรณีที่เป็นหน่วยสอบภายนอกมหาวิทยาลัย ให้แต่งตั้งอาจารย์จากมหาวิทยาลัย เป็นรองหัวหน้าหน่วยสอบ เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและดูแลความเรียบร้อยของหน่วยสอบด้วย

ในกรณีที่ไม่มีอาจารย์ในมหาวิทยาลัยให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยปฏิบัติหน้าที่แทน

4. ไม่อนุญาตให้ผู้เข้าสอบเข้าห้องสอบ หลังจากเวลาที่กำหนดเริ่มสอบผ่านไปแล้ว 15 นาที เว้นแต่มี

เหตุสุดวิสัยแต่ไม่เกิน 30 นาที ให้อยู่ในดุลยพินิจของประธานเขตการสอบ/สนามสอบ หรือ หัวหน้าหน่วยสอบเป็นรายๆ ไป และให้กรรมการคุมสอบบันทึกลงในแบบฟอร์มสำหรับผู้เข้าสอบที่ปฏิบัติผิดระเบียบการสอบ (สค.4) ภายหลังจากการสอบในวิชานั้นๆ เสร็จสิ้นให้เป็นไปตามรายละเอียดและวิธีที่ปรากฏในคู่มือการคุมสอบ

5. ให้ผู้เข้าสอบนำหนังสือ ตำราเรียน กระเป๋า ย่าม หรืออุปกรณ์อื่นๆ วางไว้ในสถานที่ที่กำหนดให้เท่านั้น

6. กรรมการคุมสอบต้องตรวจบัตรเลขที่นั่งสอบ (ทม.3) ของผู้เข้าสอบทุกครั้ง โดย ทม.3 ของผู้เข้าสอบต้องปรากฏรูปถ่าย ชื่อ-นามสกุล รหัสวิชาที่สอบตรงกับ ต้นขั้ว ทม.3 และ ทม.3 ของผู้เข้าสอบจะต้องไม่มีการขีดเขียนข้อความใด ๆ ไว้ หากมีจะถือว่า **“มีเจตนาทุจริต”**

7. ไม่อนุญาตให้ผู้เข้าสอบออกจากห้องสอบภายใน 2 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่กำหนดเริ่มการสอบ เว้นแต่มีความจำเป็นอย่างยั้งที่ต้องเข้าห้องน้ำ ให้กรรมการคุมสอบนำไปยังห้องน้ำที่จัดไว้สำหรับผู้เข้าสอบและให้ตรวจตราภายในห้องน้ำก่อนและหลังจากผู้เข้าสอบใช้เสร็จ

8. จัดให้มีห้องน้ำเฉพาะผู้เข้าสอบที่ประสงค์จะเข้าห้องน้ำขณะที่มีการสอบเท่านั้น โดยเป็นห้องน้ำที่มีกุญแจล็อก โดยจะล็อกห้องน้ำเมื่อการสอบเริ่มต้นขึ้น โดยหากผู้เข้าสอบที่ประสงค์จะขออนุญาตเข้าห้องน้ำระหว่างการสอบให้ผู้ควบคุมกุญแจไปไขห้องน้ำให้และล็อกเมื่อใช้ห้องน้ำเสร็จ ทั้งนี้ให้มีกรรมการคุมสอบติดตามและตรวจดูภายในห้องน้ำก่อนและหลังจากที่ผู้เข้าสอบใช้ห้องน้ำ

9. ห้ามกรรมการคุมสอบ หรือเจ้าหน้าที่ของเขตการสอบ/สนามสอบ หรือ ผู้เข้าสอบ นำข้อสอบและ/หรือ กระดาษคำตอบของผู้เข้าสอบ และ/หรือ กระดาษคำตอบที่ยังไม่ได้ใช้ ออกไปนอกห้องสอบไม่ว่ากรณีใดๆ โดยเด็ดขาด

ข้อสอบคัดเลือกถือเป็นเอกสารลับของทางราชการ และเป็นสมบัติของทบวงมหาวิทยาลัย ผู้ใดลักลอบนำหรือคัดลอกข้อสอบออกจากห้องสอบ ทบวงมหาวิทยาลัยจะดำเนินการตามกฎหมายในฐานละเมิดสิทธิหรือเปิดเผยความลับของทางราชการ หรือ ความผิดอาญาฐานอื่นแล้วแต่กรณี

10. ห้ามกรรมการคุมสอบนำอุปกรณ์สื่อสารทุกประเภท เช่น โทรศัพท์มือถือ โทรศัพท์ติดตามตัว (โฟนลิงค์ แพลคิงค์ ฯลฯ) เข้ามาในห้องสอบระหว่างการคุมสอบ

11. ในระหว่างการสอบจะต้องมีกรรมการคุมสอบอยู่ในห้องสอบไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการคุมสอบในแต่ละห้องสอบ

12. ในระหว่างการสอบให้จัดเจ้าหน้าที่ฝ่ายป้องกันและรักษาความปลอดภัย หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ เดินตรวจตราภายในบริเวณสนามสอบ หรือตามอาคารต่างๆ เป็นระยะ ๆ เพื่อดูแลความเรียบร้อย และสอดส่องป้องกันการทุจริตอันอาจเกิดขึ้น เช่น การส่งสัญญาณโดยการส่งคลื่นวิทยุ การส่งสัญญาณโดยใช้ธงสีต่างๆ ฯลฯ โดยเมื่อพบผู้กระทำการทุจริตให้ควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยไว้ก่อนและรายงานต่อหัวหน้าหน่วยสอบ ประธานเขตการสอบ/สนามสอบ ทบวงมหาวิทยาลัย

13. จัดให้มีเจ้าหน้าที่สื่อสาร รายงานเหตุการณ์ต่างๆ ขณะที่มีการสอบ รวมทั้งประสานงานกับทบวงมหาวิทยาลัย

ข้อปฏิบัติในการคุมสอบ

ก่อนการสอบ

1. รายงานตัวพร้อมทั้งแสดงบัตรประจำตัวกับหัวหน้าหน่วยสอบหรือหัวหน้าตึกก่อนกำหนดเวลาเข้าสอบไม่น้อยกว่า 30 นาที

2. ลงนามรับข้อสอบ กระดาษคำตอบ ต้นขั้วบัตรเลขที่ที่นั่งสอบ (ทม.3) และใบเซ็นชื่อผู้เข้าสอบ

(สค.2) จากกองกลางหรือหัวหน้าตึกทุกคาบเวลาของการสอบ

3. ตรวจสอบใบเซ็นชื่อผู้เข้าสอบ (สค.2) ให้ตรงกับห้องสอบและรหัสวิชาสอบและความเรียบร้อยภายในห้องสอบ

4. ให้ผู้เข้าสอบเข้าห้องสอบก่อนเวลาไม่เกิน 15 นาที

5. แจกกระดาษคำตอบ

6. เวลา 09.00 น. หรือ 13.30 น. แล้วแต่กรณี ให้ตัวแทนผู้เข้าสอบ 2 คน เซ็นชื่อและเลขที่ที่นั่งสอบบนซองข้อสอบ เพื่อเป็นสักขีพยานแล้วแจกกระดาษคำตอบ

7. อ่านคำชี้แจง และ/หรือ คำอธิบายข้อสอบ (หน้าแรก) ให้ผู้เข้าสอบฟัง

8. ให้ผู้เข้าสอบทำข้อสอบ

ระหว่างการสอบ

ให้ดำเนินการหลังการสอบผ่านไปแล้วประมาณ 30 นาที

1. ให้ผู้เข้าสอบเซ็นชื่อในใบเซ็นชื่อ สค.2 ให้ตรงกับหมายเลขผู้เข้าสอบพร้อมกรอกชุดข้อสอบที่ได้รับ

2. ในระหว่างที่ผู้เข้าสอบเซ็นชื่อในใบเซ็นชื่อ (สค.2) กรรมการคุมสอบจะต้องตรวจดู การระบายชุดข้อสอบที่ 1 หรือ 2 ในใบ ทม.4 บัตรเลขที่ที่นั่งสอบ (ทม.3) หน้าตาและลายเซ็นของผู้เข้าสอบว่าตรงและเหมือนกับบัตรเลขที่ที่นั่งสอบ (ทม.3) ชุดที่กรรมการคุมสอบถืออยู่หรือไม่ **ข้อควรระวัง** การเขียนต้องเขียนด้วยปากกา ส่วนการระบายต้องระบายด้วยดินสอดำ **ไม่ต่ำกว่า 2 ปี**

3. ถ้ามีผู้ขาดสอบให้ใช้หมึกสีแดง เขียนคำว่า **“ขาดสอบ-”** ลงในช่องลายเซ็นของผู้ขาดสอบในใบ สค.2 และถ้าผู้เข้าสอบไม่ได้นำบัตรเลขที่ที่นั่งสอบมาแสดง

ให้ทำบันทึกในแบบฟอร์ม สค.4 และนำส่งหัวหน้าตึก หากมีเหตุการณ์อื่นเกิดขึ้นนอกเหนือจากนี้ให้แจ้งหัวหน้าตึกเป็นผู้ตัดสินใจ

4. ในระหว่างการสอบโปรดอย่าทำกิจกรรมอื่นที่อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อการสอบ และควรเดินตรวจดูตามแถวที่นั่งสอบและบริเวณห้องสอบเพื่อดูความเรียบร้อยและสอดส่องดูการทุจริต หากพบเหตุการณ์ที่ผิดปกติ เป็นที่น่าสงสัยว่าจะมีการทุจริตให้รายงานหัวหน้าตึกทราบทันที

5. จะต้องไม่อนุญาตให้ผู้เข้าสอบออกจากห้องสอบก่อนเวลา 2 ชั่วโมง นับจากที่เริ่มสอบ

6. ประกาศให้ผู้เข้าสอบทราบ เมื่อเวลาผ่านไปครึ่งคาบเวลาสอบและก่อนหมดเวลา 5 นาที

7. ทุกครั้งที่อนุญาตให้ผู้เข้าสอบออกจากห้องสอบ กรรมการคุมสอบต้องแน่ใจว่าได้ตรวจดูความเรียบร้อยของกระดาษคำตอบเป็นที่ถูกต้องแล้ว และเมื่อหมดเวลาสอบต้องประกาศให้ผู้เข้าสอบยุติการทำข้อสอบ และตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของกระดาษคำตอบแล้วจึงจะอนุญาตให้ผู้เข้าสอบออกจากห้องสอบ

หลังการสอบแต่ละคาบ

1. รวบรวมและนับจำนวนกระดาษคำตอบโดยเรียงลำดับหมายเลขที่นั่งสอบของกระดาษคำตอบจากน้อยไปหามากใส่ซอง กรอกข้อความหน้าของกระดาษคำตอบให้เรียบร้อย แล้วลงนามผู้คุมสอบ

2. นำเอกสารต่อไปนึ่งส่งหัวหน้าตึก หรือกองกลางหน่วยสอบ

2.1 กระดาษคำตอบที่บรรจุซองเรียบร้อยแล้ว

2.2 ข้อสอบที่บรรจุซองเรียบร้อยแล้ว

2.3 ใบเซ็นชื่อผู้เข้าสอบ (สค.2)

2.4 ต้นข้าว้บัตรที่นั่งสอบ (ทม.3)

2.5 เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

ข้อปฏิบัติสำหรับกรรมการคุมสอบสำรอง

1. รอรับคำสั่งให้ปฏิบัติงานจากหัวหน้าหน่วยสอบหรือผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยสอบ ณ ที่พักซึ่งหน่วยสอบจัดไว้ให้ ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าหน่วยสอบ ผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยสอบหรืออนุกรรมการจัดสถานที่และควบคุมการสอบ

2. เมื่อได้รับคำสั่งให้คุมสอบให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับกรรมการคุมสอบ

สิ่งที่กรรมการคุมสอบต้องตรวจสอบในกระดาษคำตอบ (ทม.4)

1. การระบายวงกลม “ทำข้อสอบชุดที่...” ให้ตรงกับตัวเลขที่เขียนด้วยปากกา
2. การระบายวงกลม “เลขที่นั่งสอบ” ให้ตรงกับเลขที่กรอกด้วยปากกา ซึ่งต้องตรงกับบัตรเลขที่นั่งสอบบนโต๊ะ
3. ลายเซ็นของกรรมการคุมสอบที่ต้องเซ็นชื่อกำกับลงใน ทม.4 อย่างน้อย 2 ท่าน
4. ห้ามเขียนข้อความอื่นหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงใน ทม.4
5. นับจำนวนกระดาษคำตอบ (ทม.4) ให้ครบตามจำนวนผู้เข้าสอบก่อนบรรจุซอง ส่งหัวหน้าตึกหรือกองกลาง

ข้อปฏิบัติสำหรับผู้เข้าสอบ

ในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2540 ให้ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติสำหรับผู้เข้าสอบต่อไปนี้อย่างเคร่งครัด มิฉะนั้นจะถูกตัดสิทธิ์ในการสอบหรือไม่พิจารณาคำตอบของท่าน คือ

1. ไม่อนุญาตให้ผู้สอบเข้าห้องสอบหลังจากเวลากำหนดเริ่มสอบผ่านไปแล้ว 15 นาที และไม่อนุญาตให้ออกจากห้องสอบไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตามภายใน 2 ชั่วโมง นับจากเวลาที่กำหนดเริ่มสอบ
2. ในการสอบทุกครั้งจะต้องนำบัตรเลขที่นั่งสอบ (ทม.3) ที่ได้รับในการสมัครวางไว้บนโต๊ะที่นั่งสอบ หรือแสดงต่อกรรมการคุมสอบ ทม.3 ที่ขีดเขียนข้อความใดๆ ไว้จะถือว่าเป็นการทุจริตในการสอบ
3. ห้ามนำกระดาษใดๆ วิทยุคมนาคม วิทยุติดตามตัว เครื่องมือสื่อสารใดๆ ตลอดจนอุปกรณ์ช่วยคิดคำนวณ เช่น เครื่องคิดเลข นาฬิกาที่ใช้คำนวณได้ และไม่บรรทัดที่มีสูตรต่างๆ เข้าห้องสอบโดยเด็ดขาด อนุญาตให้นำเฉพาะอุปกรณ์การเขียนต่อไปนี้คือปากกาดินสอ ไม้บรรทัด ยางลบ วงเวียน และอุปกรณ์การสอบวิชาปฏิบัติตามที่ประกาศให้ทราบในวันประกาศแผนผังที่นั่งสอบเท่านั้นเข้าห้องสอบได้
4. ในระหว่างการสอบ ถ้าต้องการสิ่งใดให้ยกมือขึ้น เพื่อให้กรรมการคุมสอบทราบและจัดทำให้
5. โปรดรักษาความสงบเมื่ออยู่ในห้องสอบ และในบริเวณสถานที่สอบ
6. ถ้ามีการทุจริตไม่ว่ากรณีใดๆ กรรมการคุมสอบหรือคณะกรรมการดำเนินการสอบคัดเลือกฯ จะบันทึกไว้ที่กระดาษคำตอบ โดยที่ผู้สอบอาจจะไม่รับทราบก็ได้ และจะไม่พิจารณาคะแนนทุกวิชานอกจากนี้จะตัดสิทธิ์การสมัครเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่อไปอีก 3 ปี
7. ก่อนหมดเวลา 5 นาที (กรรมการคุมสอบจะประกาศให้ทราบ) ห้ามผู้สอบส่งกระดาษคำตอบ

ด้วยตนเอง เมื่อต้องการส่งให้ยกมือบอกกรรมการคุมสอบ ขณะหมดเวลาห้ามผู้สอบออกจากห้องสอบ จนกว่ากรรมการคุมสอบจะได้เก็บกระดาษคำตอบของผู้สอบนั้นไปจากโต๊ะที่นั่งสอบแล้ว และห้ามนำข้อสอบออกจากห้องโดยเด็ดขาด

8. ในการเข้าสอบ ผู้เข้าสอบจะต้องแต่งกายด้วยเครื่องแบบนักเรียน หรือเครื่องแบบนักศึกษาหรือแต่งกายสุภาพ สำหรับผู้ชายห้ามสวมเสื้อยืดหรือปล้อยชายเสื้อไว้นอกกางเกงและห้ามสวมรองเท้าแตะ สำหรับผู้หญิงห้ามสวมกางเกงและห้ามสวมรองเท้าแตะ

9. ในการตอบให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของข้อสอบแต่ละวิชาตามตัวอย่างหน้า 304 เช่น ก่อนลงมือทำข้อสอบทุกครั้งให้เขียนเลขที่นั่งสอบ ชื่อ-นามสกุล ชื่อวิชาที่สอบ ชื่อสถานที่สอบ ตึก ห้อง วันที่สอบ เวลาสอบให้ชัดเจนด้วยหมึก รวมทั้งให้ระบายในวงกลมข้อมูลต่างๆ คือ เลขที่นั่งสอบ รหัสวิชา ชุดข้อสอบด้วยดินสอดำ 2 บี หรือต่ำกว่า ให้ครบถ้วนและถูกต้องตามตัวอย่างหน้า 305-309

10. การระบายในวงกลมจะต้องใช้เฉพาะดินสอดำ 2 บี หรือต่ำกว่า จะใช้ดินสอที่จางกว่ากำหนดหรือดินสอสี หรือหมึก หรือเครื่องเขียนอื่นใดไม่ได้โดยเด็ดขาด

11. ต้องระบายให้ดำเข้มเต็มวงกลม จะใช้เครื่องหมายอย่างอื่นหรือระบายไม่เต็มวงกลมไม่ได้ตามตัวอย่างที่แสดงไว้ (ดูตัวอย่างด้านหลังกระดาษคำตอบ)

12. เมื่อระบายผิดข้อและต้องการแก้ไข จะต้องลบด้วยยางลบให้สะอาดที่สุดเสียก่อน แล้วจึงระบายข้อใหม่ตามที่ต้องการ

13. กระดาษคำตอบของท่านจะต้องสะอาดปราศจากรอยขีดหรือเครื่องหมายใดๆ นอกเหนือจากที่ระบุไว้ มิฉะนั้นเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งใช้ในการตรวจกระดาษคำตอบจะถือว่าคำตอบของท่านไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นผลเสียต่อตัวท่านเอง

ข้อปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำหน่วยสอบ การสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย

-
1. รายงานตัวปฏิบัติหน้าที่ที่หน่วยจ่ายข้อสอบ เวลา 06.00 น.
  2. ประจำรถรับ-ส่งข้อสอบ (วันละ 4 เที่ยว)
  3. รายงานตัวต่อหัวหน้าหน่วยสอบหรือผู้ได้รับมอบหมายเพื่อประสานงานในการรักษาความสงบและความปลอดภัยบริเวณหน่วยสอบและรอบอาคารสอบ
  4. ตำรวจจำนวนครึ่งหนึ่งของแต่ละหน่วยสอบ ต้องอยู่ดูแลข้อสอบจนกว่าข้อสอบจะถูกส่งไปตามตึกต่างๆ ส่วนตำรวจที่เหลือให้ดูแลความสงบเรียบร้อยในบริเวณหน่วยสอบ
  5. ตลอดระยะเวลาที่มีการสอบ ให้เดินตรวจตราตามตึกต่างๆ ที่มีการสอบเป็นระยะๆ เพื่อดูความเรียบร้อยและสอดส่องดูการทุจริต ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้
  6. เดินตรวจดูบริเวณด้านในหน่วยสอบและด้านนอกของหน่วยสอบ (ยกเว้นหน่วยสอบใหญ่ๆ ที่มีเนื้อที่กว้างขวาง อาจทำได้) ซึ่งอาจพบการกระทำหรือร่วมกระทำการทุจริตในการสอบ เช่น การส่งสัญญาณ โดยการส่งคลื่นวิทยุ การส่งสัญญาณโดยใช้เสียงจากการเคาะหรือบีบแตรรถยนต์ การส่งสัญญาณโดยใช้สีใช้คนสวมเสื้อสีต่างๆ หรือแผ่นป้ายที่มีสีต่างๆ ฯลฯ ให้ทำการตรวจค้นและจับกุมและนำตัวผู้ต้องสงสัยส่งหัวหน้าหน่วยสอบเพื่อดำเนินการต่อไป
  7. ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบบุคคลต้องสงสัยว่าอาจจะกระทำการทุจริตในการสอบ
  8. ให้รายงานตรงต่อหัวหน้าหน่วยสอบโดยตรงทันที
    - 8.1 เมื่อพบว่ามีการกระทำหรือร่วมกระทำการทุจริต (ดังที่กล่าวมาในข้อ 6) ในบริเวณหรือนอกบริเวณหน่วยสอบ ดำเนินการจับกุมได้ทันที
    - 8.2 เมื่อจับกุมผู้นำเอกสารใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบ เช่น ตัวข้อสอบ เฉลยข้อสอบ เข้ามาขายภายในบริเวณหน่วยสอบ เนื่องจากระเบียบการสอบระบุว่า ห้ามนำข้อสอบหรือส่วนของข้อสอบไปเผยแพร่ก่อนวันที่ 1 พฤษภาคม 2540
    - 8.3 เมื่อพบว่ามีการปลอมแปลงตัวบุคคลเข้ามาสอบแทน โดยมีการพิสูจน์ได้ว่าเป็นตัวปลอมจริงให้ดำเนินการจับกุมและแจ้งหัวหน้าหน่วยสอบเพื่อดำเนินการต่อไป
  9. เลิกการปฏิบัติงานได้เมื่อมีการส่งข้อสอบภาคบ่ายเสร็จสิ้น ณ เขตการสอบ/สนามสอบ

คณะกรรมการป้องกันและดำเนินการเกี่ยวกับการทุจริตการสอบคัดเลือกบุคคล
เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2540

ชื่อ - สกุล

ตำแหน่ง

รูปถ่าย

(นายปราโมทย์ โชติมงคล)

รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

ลายมือชื่อ

ประธานคณะกรรมการและดำเนินการเกี่ยวกับการทุจริต

บัตรประจำตัวอนุกรรมการ และฝ่ายเลขานุการ

คณะกรรมการป้องกันและดำเนินการเกี่ยวกับการทุจริตการสอบคัดเลือกบุคคล
เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2540

ชื่อ - สกุล

ประเภทเจ้าหน้าที่

(นายปราโมทย์ โชติมงคล)

รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

ลายมือชื่อ

ประธานคณะกรรมการและดำเนินการเกี่ยวกับการทุจริต

บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ

1. บัตรประจำตัวสีขาว ติดรูปถ่าย เป็นบัตรประจำตัวอนุกรรมการ และฝ่ายเลขานุการ
2. บัตรประจำตัวสีฟ้า ไม่ติดรูปถ่าย เป็นบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการเฉพาะกิจ
3. บัตรประจำตัวสีเขียว ไม่ติดรูปถ่าย เป็นบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิทยุคมนาคม
4. บัตรประจำตัวสีเหลือง ไม่ติดรูปถ่าย เป็นบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจสื่อสาร

พระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จสมัครงบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยปี 2540 โดยมี รศ.ดร.วันชัย ศิริชนะ ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย รับเสด็จ เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2540 ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

.....ติดตามข่าวสารด้านการอุดมศึกษาได้จาก.....

อนุสารอุดมศึกษา รายเดือน เสนอสาระเกี่ยวกับการอุดมศึกษาไทย

จดหมายข่าวรายสัปดาห์ เสนอข่าวสารและความเคลื่อนไหวในแวดวงอุดมศึกษา ข่าวสารเกี่ยวกับภารกิจของทบวงมหาวิทยาลัย

วารสารข่าวทบวงมหาวิทยาลัยรายสัปดาห์ ฉบับพิมพ์แทรกในหนังสือพิมพ์ “สมัครด่วน” ในเครือบริษัท วัฏจักรจำกัด มหาชน ทุกวันเสาร์ บริการข่าวสารในแวดวงอุดมศึกษา แนะนำการศึกษาและอาชีพสำหรับนิสิต นักศึกษา บัณฑิต และผู้แสวงหาโอกาสในตลาดแรงงาน

ดำเนินงานโดย ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

ทบวงมหาวิทยาลัย
328 ถนนศรีอยุธยา
พญาไท กรุงเทพฯ 10400

ชื่อ.....

ที่อยู่.....

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 2/2529
ไปรษณีย์ทลานหลวง

(นายสมัย ธรรมสอน)
หัวหน้าฝ่ายสารบรรณ